

Bildet er laget ved hjelp av KI

Sluttrapport fra sandkasseprosjekt med Finans Norge Forsikringsdrift

Tema: Tipskanal - Innhenting og deling av informasjon
for å avdekke og forhindre forsikringssvindel

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Hva er tipskanalen?.....	4
3	Mål	6
4	FNFs personvernrettslige rolle og behandlingsgrunnlag, og foretakenes taushetsplikt	7
5	Informasjonsplikt	13
6	Veien videre.....	15

1 Innledning

Økonomisk kriminalitet er et økende samfunnsproblem som rammer både enkeltindivider og virksomheter, med potensielt alvorlige følger. Endringer i kriminalitetsbildet gjør det nødvendig at både regelverk og metoder for forebygging og avdekking av økonomisk kriminalitet tilpasses den nye virkeligheten.

Forsikringsbransjen går ikke klar av bedragerier og bedrageriforsøk. Finans Norge utarbeider årlig diverse statistikk fra skadeforsikringsbransjen. Statistikk for 2024 viser 1429 avdekkede sviksaker innen skadeforsikring. De bransjene hvor det svindles mest er person-/varebil, innbo/løsøre og reiseforsikring. Det samlede kravet det ble svindlet for på personbil/varebil var 58,9 millioner kroner, på innbo/løsøre 32,7 millioner kroner, og reiseforsikring 13,9 millioner. I tillegg kommer forsikringsbedragerier innen personforsikring.

Svik og bedrageri i forsikringsbransjen går ut over de enkelte forsikringstakere som får dyrere forsikringer, det enkelte forsikringsforetak som taper penger, og man risikerer at forbrukeres tillit til forsikringsforetakene svekkes hvis man ikke klarer å avdekke svindel. Et slikt tillitsforhold er avgjørende for en velorganisert forsikringsbransje.

Norske myndigheter har arbeidet med nye tiltak mot økonomisk kriminalitet, blant annet gjennom regelendringer og ved å tilby deltagelse i regulatoriske sandkasser for prosjekter om økt datadeling for å bekjempe økonomisk kriminalitet, under veiledning av Datatilsynet og Finanstilsynet.

Finans Norge Forsikringsdrift (FNF) har deltatt i sandkassen med sitt forslag om å opprette en tipskanal der allmennheten kan tipse om mulig forsikringssvindel.

For å kunne ta tipskanalen i bruk er det flere rettslige spørsmål som må avklares. Dette gjelder særlig spørsmål knyttet til behandling av personopplysninger etter personvernforordningen (GDPR) og til foretakenes taushetsplikt etter finansforetaksloven § 16-2. Dette sandkasseprosjektet har sett på sammenhengen mellom disse to regelverkene.

FNF og en arbeidsgruppe bestående av representanter fra forsikringsforetakene har utarbeidet forslag til løsning og vurdert de rettslige spørsmålene som har kommet opp. Finanstilsynet og Datatilsynet har gitt veiledning og delt sine synspunkter. Det er FNF/arbeidsgruppen som til sist har konkludert i spørsmålene, og er ansvarlig for resultatet.

Finans Norge Forsikringsdrift (FNF) er en medlemsorganisasjon for forsikringsbransjen, og jobber for og sammen med bransjen om en rekke felles aktiviteter. FNF har et styre sammensatt av representanter fra forsikringsforetak i Norge. FNF utvikler og forvalter digitale fellesløsninger, tjenester og retningslinjer for bransjen. FNF jobber opp mot flere ulike formål hvor kriminalitetsforebygging er ett av dem. For å oppnå flere av disse formålene ser vi at deling av data forsikringsforetak imellom (og/eller med visse andre aktører i samfunnet) er vesentlig.

2 Hva er tipskanalen?

2.1 Tipskanalens anvendelsesområder

Tipskanalens primære anvendelsesområde er å legge til rette for å ta imot tips fra allmennheten. En slik tipskanal for forsikringsbransjen finnes ikke i Norge i dag. FNF ønsker å ta rollen som eier av en slik tipskanal, og anser dette å ligge naturlig innenfor organisasjonens vedtektsfestede formål.

Tipskanalen vil bli gjort kjent på FNFs og forsikringsforetakenes nettsider, og kunnskap om kanalen kan over tid bidra til at det kommer inn flere tips. Tipskanalen kan bidra til at tipsene behandles på enn mer strukturert måte enn i dag. På denne måten kan tipskanalen medvirke til at økonomisk kriminalitet forebygges og oppklares i større grad. Samtidig vil personvernet ivaretas bedre, ved at opplysninger behandles i henhold til etablerte tekniske og organisatoriske rammer som oppfyller kravene i personvernregelverket.

Ved mottak av tips vil FNF gjøre innledende saksforberedelse, blant annet basert på offentlig tilgjengelige kilder. Tips vil deretter kunne videreformidles til forsikringsforetak som tipset kan knytte seg til.

Videre kan tipskanalen motta informasjon fra politiet. Etter FNFs forståelse kan Politiet i medhold av politiregisterloven dele informasjon med private "institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid". Politiet kan også dele informasjon med forsikringsforetak og bransjeorganisasjoner for visse formål i de privates interesse. Justis- og beredskapsdepartementet har nylig foreslått å klargjøre reglene om utlevering av informasjon fra politiet slik at disse reglene kan brukes mer effektivt.

Det vil være opp til politiet å vurdere når det kan deles informasjon med bransjeorganisasjoner og finansforetak. Gjennom tipskanalen kan FNF ta en tydeligere rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet og være et relevant kontaktpunkt for politiet i større grad enn i dag.

2.2 Tipskanalens funksjonalitet

Tipsene er tenkt mottatt via en webløsning: et skjema på en nettside som tipser kan fylle ut. For å oppnå et tilstrekkelig resultat er det etter vår vurdering nødvendig at skjemaet inneholder felter om den det tipses om, som navn, adresse, eventuelt registreringsnummer på kjøretøy, skadested og tidspunkt/periode for skadehendelse og felt for beskrivelse av saken. Tipser kan velge å være anonym.

Tipsene som mottas vil FNF undersøke så godt det lar seg gjøre med de åpne kildene som finnes i samfunnet. På denne måten kan FNF i mange tilfeller finne ut av hvor den det tipses om er forsikret, og dermed formidle tipset til det aktuelle foretaket. FNF vil ha dedikerte ansatte som arbeider med tipsene, og de ansatte vil luke ut overskuddsinformasjon fra tipsene i tråd med dataminimeringsprinsippet.

FNF skal motta tipsene i en teknisk løsning som vil kreve innlogging for våre saksbehandlere (tilgangsstyring). Etter at FNF har bearbeidet det mottatte tipset, vil FNF tilgjengeliggjøre tipset for de relevante foretak, i systemet. Vi tenker at systemet vil sende ut en notifikasjon til foretak tipset kan gjelde, med informasjon om at de kan logge inn i systemet og lese tipset. Det vil kun være dedikerte personer med tjenstlige behov i det enkelte foretak som vil ha tilgang til å lese tipsene. Dersom tipset kan være aktuelt for flere forsikringsforetak, vil flere få lesetilgang. I første omgang vil de aktuelle foretakene kun få tilgjengeliggjort deler av informasjonen fra tipset (eksempelvis navn eller reg.nr på kjøretøy og hvilket forsikringsprodukt det er snakk om), slik at foretakene kan undersøke om tipset kan kobles til en av deres kunder. Når et foretak bekrefter at tipset er relevant for en eller flere av foretakets saker, åpnes det for at de kan få lese tipset i sin helhet. Tipset vil i sin helhet – avhengig av hvor detaljert informasjon som tipseren har gitt i det enkelte tilfellet – kunne inneholde opplysninger om tid og sted for skadehendelse, og eventuell supplerende informasjon fra fritekstfelt for beskrivelse av saken. Hvis tipseren ikke har valgt å være anonym, vil tipset også inneholde informasjon om tipseren.

Når tipset er lagt ut i portalen for aktuelle foretak å lese, vil det være tilgjengelig for lesing i 30 dager, før det automatisk slettes.

Tipsene som mottas vil behandles av FNF i mottakelses- og verifiseringsfasen. Når tipset er videreformidlet til foretak som er rett adressat for tipset, overtar det/de aktuelle foretaket den videre behandling av opplysningene.

3 Mål

FNF får ofte henvendelser fra forsikringsforetak, offentlige myndigheter, som politiet, eller direkte fra enkeltpersoner, med tips om mulig forsikringssvindel. FNF har derfor sett behov for å få kontroll med disse henvendelsene, og å få formidlet de ut til bransjen på en god måte. FNFs målsetning er at en ny tipskanal skal bidra til flere tips, bedre kvalitet på det enkelte tips, sikre informasjonshåndtering og samhandling mellom forsikringsforetak og offentlige myndigheter.

For forsikringsforetakene er det viktig at informasjon fra publikum og offentlige myndigheter som bidrar til å avdekke og bekjempe forsikringssvindel, kommer fram til foretakene, og at det legges til rette for at foretakene kan samarbeide i saker som gjelder flere foretak og organisert kriminalitet.

Dette igjen vil kunne ha direkte innvirkning på den enkelte forsikringstaker som risikerer høyere premier ved omfattende svik, redusere forsikringsforetakenes kostnader og opprettholde tillit til at bransjen avdekker svindel. En tipskanal vil også kunne fungere preventivt, ved at forsikringskunder avstår fra å begå forsikringssvindel da de vet at publikum og offentlige myndigheter kan tipse forsikringsbransjen.

Siden det i dag ikke finnes en slik kanal, kan det være vanskelig for allmennheten å vite hvor man skal henvende seg, og det kan være tilfeldig hvem som mottar tips om mulig forsikringssvindel.

4 FNFs personvernrettslige rolle og behandlingsgrunnlag, og foretakenes taushetsplikt

4.1 Personvernrettslig rolle

FNF jobber som en medlems- og kompetanseorganisasjon for forsikringsbransjen, og har blant annet som formål å bidra til å forebygge at bransjen utsettes for økonomisk kriminalitet. FNF påtar seg dermed et ansvar på vegne av bransjen. Organisasjonens formål med å behandle personopplysninger i tipskanalen er å avdekke og forebygge økonomisk kriminalitet ved å sikre at tips fra publikum mottas og behandles på en strukturert måte, og videreformidles til relevant forsikringsforetak, eller til politiet.

FNF har konkludert med at organisasjonen i denne rollen er behandlingsansvarlig for opplysningene som behandles i tipskanalen. FNF tar beslutningene om midlene, for eksempel teknisk løsning og hvor lenge det er nødvendig å lagre opplysningene. Dette er også den organiseringen som gir klareste ansvarsforhold knyttet til personvern, og som best sikrer at de registrerte får utøvd sine rettigheter.

Som behandlingsansvarlig vil FNF sørge for at de registrerte som velger å benytte tipskanalen, mottar tilstrekkelig informasjon om hvordan deres personopplysninger blir behandlet i tipskanalen, og må sikre at den registrertes rettigheter etter GDPR for øvrig er oppfylt. Tipser og den det tipses om er ikke nødvendigvis forsikringskunder i noen av de tilknyttede forsikringsforetak som bruker tipskanalen. For å få informert alle registrerte om behandlingen av personopplysninger, er det derfor hensiktsmessig at det gjøres av FNF.

Videre er det FNF som skal drifte tipskanalen og er dermed den enheten som er nærmest til å holdes ansvarlig ved eventuelle brudd på personopplysningssikkerheten. En organisering med forsikringsforetakene som behandlingsansvarlige for behandling som skjer i FNF, kan gi uklare ansvarsforhold og utgjøre en risiko for personvernet til de registrerte.

FNFs rolle som behandlingsansvarlig vil gjelde for mottakelses- og verifiseringsfasen av et tips. Når et foretak beslutter å behandle informasjonen mottatt via tipskanalen videre internt i foretaket, vil ansvaret for den fortsatte behandlingen av tipset gå over på foretaket. Foretaket blir da behandlingsansvarlig for den videre behandlingen av personopplysningene.

4.2 Taushetsplikt

FNF er ikke et finansforetak. Mottak av tips fra allmennheten og videreformidling til en annen part, vil i utgangspunktet ikke berøres av finansforetakenes taushetsplikt.

Det kan reises spørsmål ved om et forsikringsforetak gir FNF taushetsbelagt informasjon når et tips hentes av foretaket, fordi denne informasjonen kan anses å bekrefte et kundeforhold til den tipset omhandler. Taushetsplikten pålegger finansforetak å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger om kunders og andres forretningsmessige eller personlige forhold som foretaket mottar under utøvelsen av virksomheten.

Dersom FNF fungerer som oppdragstaker for de forsikringsforetakene som ønsker å benytte seg av tipskanalens tjenester vil spørsmålet om taushetsplikt unngås. Som oppdragstaker kan FNF uten hinder av taushetsplikt motta det som er nødvendig for å utføre oppdraget, men blir selv underlagt taushetsplikt etter finansforetaksloven.

Når det gjelder spørsmålet om FNF kan anses som oppdragstaker for forsikringsforetakene, tas det utgangspunkt i foretakenes og FNFs felles ønske om å etablere en tipsordning for allmennheten. Det må i denne forbindelse legges vekt på at tipskanalens formål er å avdekke og motvirke forsikringssvindel – noe som klart nok er en prioritert oppgave for forsikringsnæringen, og som også er ønskelig sett fra et mer overordnet samfunnsperspektiv. Vi legger derfor til grunn at foretakene må ha adgang til å benytte ekstern bistand for å kunne avdekke forsikringssvindel.

FNF utfører allerede en rekke oppgaver på vegne av forsikringsforetak, og er en naturlig oppdragstaker også for funksjoner knyttet til tipskanalen. Det er vår oppfatning at FNF sin rolle i tipskanalen ikke anses som utkontraktering som rammes av finansforetaksloven § 13-4. Det vises i denne forbindelse til at oppgaven må kunne karakteriseres som et tjenestekjøp av lignende art som eksemplene som gis i Finanstilsynets [veiledning](#) om utkontraktering (rundskriv 7/2021) punkt 3 bokstav g.

Under forutsetning av at FNF kan anses som oppdragstaker for foretakene, vil FNF kunne gis tilgang til de opplysninger FNF vil ha tjenstlig behov for, for å kunne utføre oppdraget, jf. finansforetaksloven § 16-2 (2) sammenholdt med § 9-6 (1) annet punktum. Taushetsplikten vil i tilfelle ikke være til hinder for at det enkelte foretak kan utlevere taushetsbelagt informasjon til FNF, for eksempel hvorvidt en konkret person eller bedrift har et kundeforhold i foretaket.

Et synspunkt hvor FNF gis en oppdragstakerfunksjon, kan kombineres med at FNF samtidig anses som behandlingsansvarlig, når FNF behandler opplysningene som gis av den som tipser om mulig forsikringssvindel. Det som er avgjørende for hvilken personvernrettslig rolle FNF vil ha, avhenger av om det er FNF eller forsikringsforetakene som bestemmer formålet med behandlingen og hvilke virkemidler som skal brukes ved behandlingen. Formålet har riktignok FNF til felles med foretakene, men det må være klart at det er FNF som bestemmer hvilke virkemidler som skal brukes ved behandlingen. Det er FNF som vil bestemme hvilke tekniske løsninger som er de viktigste ved behandlingen av opplysningene og som vil ta de organisatoriske beslutninger ved behandlingen i FNF, for eksempel hvilke personopplysninger som må behandles for å oppnå formålet og hvor lenge det er nødvendig å lagre opplysningene.

Videre kan det argumenteres for at rollen FNF er tiltenkt også kan innebære at FNF må kunne anses for å ha et "saklig og naturlig begrunnet behov" for de opplysninger som er nødvendig for at FNF kan ivareta rollen som behandlingsansvarlig som er skissert ovenfor, og dermed ikke "uvedkommende", jf. finansforetaksloven § 16-2 (1). På dette punktet har Finanstilsynet gitt uttrykk for et mer restriktivt syn enn FNF.

4.3 FNFs behandlingsgrunnlag

For å behandle tips fra allmenheten, må FNF ha et behandlingsgrunnlag etter GDPR art. 6.

Hvis tipsene inneholder særlige kategorier av personopplysninger (typisk helseopplysninger), må FNF også ha et behandlingsgrunnlag etter GDPR art 9. Det samme gjelder hvis tipsene inneholder opplysninger om lovovertrедelser, jf. art 10 og pol § 11. I begge tilfeller er det art. 9 nr. 2 bokstav f om rettskrav som kan være et aktuelt behandlingsgrunnlag.

4.3.1 Behandling av opplysninger om den som tipser

Tipseren kan velge mellom å gi opplysninger om seg selv eller være anonym. Hvis tipseren velger å ikke være anonym, vil det bli innhentet et gyldig samtykke om behandling av opplysninger om tipseren, jf. GDPR art. 6 nr. 1 bokstav a). Det er ønskelig å legge til rette for at tipser kan velge å være anonym, da dette kan føre til at flere velger å benytte tjenesten. Det skal etterstrebes at det gis tydelig informasjon på nettsiden om at tipset blir behandlet like godt uavhengig om tipser velger å være anonym eller ikke.

Unntaksvis kan det tenkes at den som tipser kommer inn på forhold om seg selv som utgjør særlige kategorier personopplysninger eller omfattes av artikkel 10. Tipseren vil i tipskanalen få klar og tydelig informasjon om at slik informasjon ikke bør gis med mindre det er nødvendig for å gi tilstrekkelig informasjon om tipset. I lys av Datatilsynets tilbakemelding, vil det bli lagt opp til at tipseren også vil få uttrykkelig informasjon som oppfyller kravene i GDPR art. 7 og 9 nr. 2 bokstav a, bl.a. om at registrering av slike opplysninger om tipseren, i lys av informasjonen nevnt ovenfor, vil bli ansett som et uttrykkelig samtykke til å behandle disse opplysningene om vedkommende og at tipseren kan motsette seg at opplysningene blir registrert. Det vil i tillegg bli etablert rutiner for tilbakekall av samtykke. Vi legger til grunn at opplysningene i så fall avgis frivillig og uoppfordret av tipseren selv, og vi legger til grunn at et uttrykkelig samtykke vil være rettslig grunnlag for behandlingen av slike opplysninger, jf. personopplysningsloven § 11, jf. art 9 nr. 2 bokstav a).

4.3.2 Behandling av opplysninger om den det tipses om

4.3.2.1 Rettslig grunnlag etter art. 6 nr. 1

FNFs behandling av personopplysninger vil baseres på artikkel 6 nr. 1 bokstav f). Bestemmelsen tillater behandling av personopplysninger som

“er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger”.

FNF skal som næringslivsorganisasjon ivareta medlemmenes interesser. FNFs bidrag til å bekjempe økonomisk kriminalitet, som rammer medlemsforetakene, inngår i dette. Forsikringsforetakene har en åpenbar berettiget interesse i å motvirke ulike former for

kriminalitet som rammer dem, hvor forebyggelse og avdekking av forsikringsbedrageri i praksis er det mest aktuelle.

Etter vår vurdering er en felles tipskanal et nødvendig tiltak for å oppnå FNFs og foretakenes berettigede interesse om å avdekke og motvirke forsikringssvindel. Vi viser til at det i mangel av en slik kanal i dag er tilfeldig hvem som mottar tips om mulig forsikringssvindel. Personer som ønsker å tipse om en mistanke, har sjelden informasjon om hvilket foretak som er forsikringsgiver. Det hender derfor at tipsene sendes til feil foretak eller til tilfeldige ansatte i FNF. Det kan heller ikke utelukkes at manglende informasjon om hvilket foretak som er rette vedkommende, medfører at man unnlater å tipse om forhold som tipseren synes er mistenkelig. I tillegg er det et problem at tipsene ikke inneholder tilstrekkelig informasjon til at foretakene kan nyttiggjøre seg av dem, samtidig som tipsene også kan inneholde informasjon som ikke er relevant.

Et tips inneholder som regel personopplysninger. Det er nødvendig å behandle personopplysningene for å kunne formidle tipset til korrekt foretak og avklare holdbarheten av tipset.

Tipskanalen vil legge til rette for strukturert mottak, registrering og formidling av relevant informasjon.

Begrunnelsen for å etablere en tipskanal er hensynet til å hindre kriminalitet mot forsikringsforetakene, å begrense tap for foretakene og kundene, som risikerer høyere premier, og opprettholde tillit til at bransjen avdekker svindel. Opp mot disse hensynene må det vurderes om de registrertes grunnleggende rettigheter og friheter berøres i en slik grad at behandlingen ikke kan finne sted, jf. art. 6 nr. 1 bokstav f).

Behandlingen har innvirkning på de registrertes rett til privatliv eller andre grunnleggende rettigheter og friheter. Behandlingen vil kunne omfatte personopplysninger som er alminnelig antatt å være særlig beskyttelsesverdige, nemlig en antagelse om at vedkommende er skyldig i et straffbart forhold. I tillegg får ofte ikke den det tipses om informasjon om at behandlingen settes i gang og/eller finner sted hos FNF.

Selv om personene som det tipses om får generell informasjon om tipskanalen, for eksempel i forbindelse med at det inngås forsikringsavtaler, vil de ofte ikke ha rett til å få individuell informasjon om behandlingen i tipskanalen, eller innsyn i denne, jf. GDPR artikkel 14 nr. 5 bokstav b. Dette gjør at de som tipset gjelder har begrensede muligheter for å få informasjon om at behandlingen finner sted eller gjøre sine øvrige rettigheter gjeldende, herunder kontrollere at opplysningene er korrekte og oppdaterte. For å sikre at informasjonskravene oppfylles, vil FNF gi personverninformasjon på sine nettsider. FNF vil også etablere rutiner for å slette unødvendige opplysninger, herunder eventuelle grunnløse/sjikanøse tips som kan skade den registrerte.

Når det relevante foretaket overtar tipset, overtar foretaket samtidig behandlingsansvaret. I den forbindelse må foretakene påse at de registrertes rettigheter ivaretas, herunder rett til informasjon og innsyn, og anledning til å imøtegå mistanken. Foretakene har rutiner for dette i dag.

Vi anser det videre slik at etablering av en tipskanal også vil styrke personvernet, sammenlignet med hva som er tilfellet i dag. Det vises til at FNF vil ta kontroll på behandlingen av tipsene, og påse at den skjer i samsvar med vilkårene i personvernregelverket, herunder sikre at opplysningene ikke spres til virksomheter som ikke har behov for å behandle disse. Delingen vil foregå på en sikker måte som bidrar til at personopplysningene ikke havner på avveie.

Registrering av personene som det tipses om i tipskanalen, innebærer ikke at det treffes noen avgjørelse. Registreringen i seg selv har dermed ingen rettsvirkning for personene som det tipses om. Dette er et forhold som tillegges vekt i interesseavveiningen.

Personopplysningene behandles i tipskanalen i relativt kort tid, i det tipsene i alle tilfeller skal slettes fra tipskanalen innen 30 dager etter at tipset har kommet inn.

Etter en samlet vurdering har vi kommet til at behandlingen av personopplysninger om den det tipses om har grunnlag i art. 6. nr. 1 bokstav f).

4.3.2.2 Rettslig grunnlag etter art. 9 nr. 2

I den grad FNF behandler særlige kategorier opplysninger i tipsene vurderes artikkel 9 nr. 2 bokstav f) å gi rettslig grunnlag for behandlingen. Etter denne bestemmelsen kan særlige kategorier av personopplysninger behandles når "Behandlingen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav (...)".

I fortalepunkt 52 til personvernforordningen fremgår det at bokstav f) ikke bare omfatter rettskrav som fremsettes for domstolene, men også utenrettslig behandling. Rettskrav kan for eksempel være å ta stilling til krav om å få utbetalt erstatning etter forsikringsavtalen, eller krav fra forsikringsforetak om tilbakebetaling av urettmessig utbetalt forsikringsbeløp.

For at forsikringsforetakene skal kunne forsvare seg mot urettmessige krav om forsikringsutbetaling eller kreve tilbakebetaling, er forsikringsforetakene avhengig av å få tilstrekkelig informasjon om saken, herunder behandle relevante personopplysninger.

Hvorvidt det er nødvendig å behandle særlige kategorier av personopplysninger (og eventuelt personopplysninger om lovovertrедelser), vil avhenge av blant annet forsikringsprodukt og hvordan skadetilfellet har oppstått. Ved for eksempel syke- og uføreforsikringer, vil forsikringsforetakene som regel ha behov for visse helseopplysninger for å kunne vurdere om sikrede har rett på utbetaling og størrelsen på eventuell utbetaling.

Hvis mistanke om forsikringsbedrageri og lignende må anses som opplysninger om "lovovertrедelser", vil det også være nødvendig for forsikringsforetakene å behandle personopplysninger som omfattes av art 10. Vårt syn er at artikkel 9 nr. 2 bokstav f) kan være rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger om lovovertrедelser, jf. GDPR art 10 og personopplysningsloven § 11.

Det er etter dette ikke tvilsomt at det i en del saker vil være nødvendig for forsikringsforetakene å behandle særlige kategorier av personopplysninger og i visse tilfeller

også opplysninger om lovovertrедelser, for å forsvare seg mot eller gjøre gjeldende rettskrav.

Spørsmålet er så om det er nødvendig at FNF behandler denne type opplysninger for å gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav.

Ordlyden i bokstav f) setter ikke vilkår om hvilke parter rettskravet må gjelde mellom. Det er derfor ikke til hinder for anvendelsen av bokstav f) at rettskravene gjelder forsikringsforetak og ikke FNF selv, ettersom FNF ivaretar foretakenes interesser, og opptrer på deres vegne.

Forsikringsnæringen avdekker årlig en rekke forsøk på forsikringssvindel. Det antas likevel at mørketallene er store og at et betydelig antall forsikringsbedragerier ikke blir avdekket; kanskje særlig svindel begått av organiserte kriminelle. Det medfører at forsikringsforetakene i mange tilfeller utbetaler oppgjør som sikrede ikke har krav på. Grunnen til at forsikringssvindel ofte ikke avdekkes, er at forsikringsforetakene ikke har tilstrekkelig informasjon til å forsvare seg mot urettmessige rettskrav. Naturlig nok vil sikrede ikke gi informasjon frivillig som kan avdekke forsikringssvindel. Samtidig vet vi, blant annet gjennom tips som kommer til FNF i dag, at allmennheten sitter på informasjon om mulig forsikringssvindel som de ønsker å meddele. I disse tilfellene vet tipserne som regel ikke hvor forsikringen er tegnet.

For at forsikringsforetakene skal kunne forsvare seg mot flere urettmessige rettskrav enn det som gjøres i dag, er det derfor nødvendig at noen mottar og fordeler slike tips om forsikringssvindel. Det er mest naturlig at dette gjøres av FNF som bransjeorganisasjon.

Vi har derfor kommet til at FNF kan behandle særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om lovovertrедelser med grunnlag i art. 9 nr. 2 bokstav f) og personopplysningsloven § 11.

5 Informasjonsplikt

5.1 Generell informasjonsplikt

Det følger av personvernforordningen artikkel 5 og 12-14 at alle behandlingsansvarlige har plikt til å behandle personopplysninger på en åpen måte. Det betyr blant annet at de må gi kortfattet, forståelig og lett tilgjengelig informasjon om hvordan de behandler personopplysningene. Artikkel 12-14 inneholder regler om hva det skal informeres om, hvordan og når.

FNF vil informere om tipskanalen på egen nettside. Forsikringsforetakene vil i sine personvernerklæringer på nett også informere om at de kan motta og behandle tips om potensielle forsikringsbedragerier.

5.2 Informasjonsplikt i konkrete tilfeller

Vi er av den oppfatning at personopplysningsloven 16 første ledd bokstav b kan komme til anvendelse på tipskanalens behandling av personopplysninger. Datatilsynet har i sin veiledning i sandkassen gitt uttrykk for at det trolig vil være utfordrende for FNF å bruke dette unntaket. Vi har derfor begrenset vår vurdering til å omfatte unntakshjemmelen i GDPR artikkel 14 nr. 5 bokstav b.

GDPR artikkel 14 omhandler hvilken informasjon som skal gis dersom personopplysningene ikke er blitt samlet inn fra den registrerte. I stor grad skal det gis samme informasjon som når opplysningene er samlet inn fra den registrerte selv.

I tipskanalen legges det opp til at opplysningene som kan legges inn begrenses til navn, adresse, eventuelt registreringsnummer på kjøretøy og matrikkeldata hvis det er relevant. Imidlertid er det ikke sikkert at alle feltene vil bli fylt ut, da tipseren nødvendigvis ikke har denne informasjonen. Opplysningene som legges inn er heller ikke kvalitetssikret og vil kunne være feil eller ufullstendige. Opplysningene vil sjelden være tilstrekkelig for å fastslå sikker identitet. Det gjelder både den det tipses om og i særlig grad tredjeparter. FNF måtte i så fall foreta ytterligere undersøkelser i åpne kilder uten at dette nødvendigvis vil gi tilstrekkelig sikkerhet om den registrertes identitet og tilhørende kontaklinformasjon.

Artikkel 14 nr. 5 bokstav b åpner opp for at man kan unnlate å informere hvis det viser seg umulig å gi nevnte informasjon eller det vil innebære en uforholdsmessig stor innsats å informere den registrerte. Slik vi ser det, vil det i mange tilfelle kreve en uforholdsmessig stor innsats å informere den registrerte, men FNF vil måtte foreta en konkret vurdering av om betingelsene for å unnlate å informere er oppfylt.

Artikkel 14 nr. 5 bokstav b oppstiller også unntak fra informasjonsplikten hvis det å informere de registrerte sannsynligvis gjør det umulig å nå formålet med behandlingen, eller hvis formålet da hindres i alvorlig grad. Det vil ofte være svært uheldig om den registrerte - før forsikringsforetakene har hatt anledning til å vurdere holdbarheten av tipset – får informasjon om at det har kommet et tips. Informasjonen øker faren for bevisforspillelse, og vil derfor kunne motvirke tipskanalens formål, nemlig å bekjempe forsikringssvindel. På

samme måte som for alternativet ovenfor må FNF foreta en konkret vurdering av om betingelsene er oppfylt, men også her mener vi at det ofte vil være tilfelle.

Hvis den behandlingsansvarlige skal benytte unntakshjemmelen i artikkel 14 nr. 5 bokstav b skal det treffes egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter og friheter og berettigede interesser, herunder gjøre informasjonen offentlig tilgjengelig. Både FNF og forsikringsselskapene vil gi generell informasjon om tipskanalen på egne nettsider. I den foreslåtte løsningen vil tipset kun ligge tilgjengelig en svært begrenset periode og FNFs rolle er kun å videreformidle informasjonen til aktuelle foretak. Når tipset er overført til et forsikringsforetak vil selskapene selv på vanlig måte ivareta de registrertes rettigheter med hensyn til informasjon, kontradiksjon mv. Forsikringsforetakene har også bedre forutsetninger enn FNF til å finne sikker identitet på de registrerte.

6 Veien videre

I dette prosjektet har vi fått satt søkelys på utfordringene GDPR og taushetspliktsbestemmelsen i finansforetaksloven § 16-2 kan ha på finansforetaks mulighet for å dele informasjon for å bekjempe økonomisk kriminalitet. For å forebygge og avdekke forsikringssvindel er det behov for at de aktuelle tilsynsmyndighetene har kunnskap om hva forsikringssvindel faktisk er og hvordan det foregår i praksis. Via dette prosjektet tror vi at vi er et stykke på vei med nettopp dette. Vi opplever å ha hatt en pragmatisk tilnærming til de aktuelle regelverkene, men som ikke har gått på bekostning av de registrerte.

FNF anser via sandkasseprosjektet å ha funnet en farbar vei for å etablere en tipskanal innenfor de regulatoriske rammene. Det er derfor besluttet å gå videre med ideen, og utvikling av løsningen er tenkt påbegynt medio 2026. Vi håper å ha tipskanalen klar for lansering på våre nettsider Forsikringsdrift.no i første halvår 2027.